

**אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה**

**פסיכולוגיה צבאית (36-793-71)
קורס בחירה – סמ"ב (1 ש"ש) – מ.א.
תשס"ז**

ד"ר עוזי בן-שלום

שעות קבלה: לפי הצורך ובתיאום מראש
מס' חדר משרד
טלפון: 057-8150753

תיאור ומטרת הקורס

הקורס עוסק בפסיכולוגיה צבאית ומתמקד בהתנהגות אנשים ומסגרות חברתיות-ארגוניות בהקשר של מלחמה וקרב והתכונות אליהם. בתחילת הקורס נגדיר מהי פסיכולוגיה צבאית ומה מאפיין אותה. לאחר מכן נדון במרכיבים של החוויה הפסיכולוגית בקרב, אימונים וסוציאליזציה צבאית, מוטיבציה ללחימה ומרכיביה. נדון גם בהפעלת אלימות והשלכותיה. במהלך הקורס נשלב מדי פעם הרצאות אורח של מומחים כמו גם ניתוח חומר אומנותי ודוקומנטרי.

דרישות הקורס

השתתפות פעילה בשיעורים. קריאת מאמרים ודיון בכיתה.
עבודת בית (משקל הגשת העבודה % 30 מכלל הציון הסופי, ללא ציון). מועד קבלה של עבודת הבית: שיעור מספר 6. מועד הגשה: שיעור מספר 10. מבחן בית (משקל המבחן הוא 70% מן הציון הסופי בקורס). עבודת אמצע הקורס ומבחן הבית מבוססים שניהם על יישום תיאוריות שילמדו בקורס לניתוח של קטעי קריאה שונים.

רשימת השיעורים והנושאים

שיעור 1. מבוא: פסיכולוגיה, פסיכולוגיה צבאית ומלחמה

Grossman, D. (1994). Defeating the Enemy's Will: The Psychological Foundations of Maneuver Warfare, in: R.D. Hooker (Ed.), *Maneuver Warfare: An Anthology* (pp. 143-190) Presidio Press. (תורגם לעברית - פסיכולוגיה צבאית 2)
תדפיס 10720 (1113993)

שיעור 2. חוויית הלחימה – חלק א': היבטים פסיכו-פיזיולוגיים של קרב

גל, ר. (1988). *איתור גורמי לחץ בקרב והשפעתם על לוחמים* (עמודים 1 – 47). זיכרון יעקוב: מכון כרמל למחקרים צבאיים.
הוזמן בהשאלה בינספרייטית (17.7.06)

שיעור 3. חוויית הלחימה – חלק ב': תיאוריות של דחק (Stress) והיבטים קוגניטיביים בקרב

פרידלנד, נ' וקנין, ג. (1988). לחוץ או לא לחוץ? כיצד לאמן יחידים לביצוע מטלות במבצי לחץ. בתוך: ק' בנימיני, ע' ליבלד, וע' ניניו (עורכים), *עיון ויישום בפסיכולוגיה*. (עמ' 292 – 303). ירושלים: מאגנס.
בספריות: חינוך, פסיכולוגיה 150 עיוני (135090)

שיעור 4. אימונים – חלק א': אימונים כחיסון למבצי לחץ.

Eisenhart, W. (1975). You can't hack it little girl: a discussion of the covert psychological agenda of the modern combat training. *Journal of Social Issues*, 31, 13 - 23.
כתב עת בספריית מדעי החברה

שיעור 5. אימונים – חלק ב': סוציאליזציה

Winslow, D. (1999). Rite of passage and group bonding in the Canadian airborne. *Armed Forces and Society*, 25, 429-458.
(תורגם לעברית – פסיכולוגיה צבאית 3).
Journal + EJournal

שיעור 6. אימונים – חלק ג': אתוסים של קצונה

רוני, א' ארבע מסורות מנהיגות בצה"ל. בתוך: פופר, מ' ורוני, א' (עורכים), *על המנהיגות* (95 - 131). צה"ל – מפקדת קצין חינוך ראשי.
שמור מדעי המדינה לפי על.המנ (151356)

שיעור 7. אלימות - חלק א': אלימות והפעלתה בהקשר הצבאי

Ben-Ari, E. (1999). *Mastering soldiers: conflict, emotions and the enemy in an Israeli military unit* (pp. 76-88). Oxford: Berghahn
שמוך מדעי המדינה לפי BEN (478084)

שיעור 8. אלימות - חלק ב': אלימות לא צבאית

בר, נ' ובן-ארי, א'. (2005). צלפים באינתיפדת אל-אקצא: הריגה, הומניות והתנסות. פסיכולוגיה צבאית, 4, 98 - 57

אין

שיעור 9. אלימות - חלק ג': דימוי אויב והיבטים פסיכולוגיים של חוויית שבי.

ברטוב, ע' (1998). צבאו של היטלר. תל אביב: עם עובד. (לקרוא עמודים 113 – 143).
בספרייה: היסטוריה 940.540943 ברט.צב (376856) וגם תדפיס 10715 (1113636)

שיעור 10. מוטיבציה ללחימה – חלק א': מודלים של מוטיבציה ומוטיבציה לקרב

Kellett, A. (1988). The soldier in battle: Motivational and behavioral aspects of the combat experience. In B. Glad (Ed.), *Psychological dimensions of war* (pp 215 - 234).
355.0019 PSY (223074)

שיעור 11. מוטיבציה ללחימה חלק ב': קבוצה ראשונית ולכידות

Ben-Shalom, U., Lehrer, Z., & Ben-Ari, E. (2005). Cohesion during Military Operations: A Field Study on Combat Units in the Al-Aqsa Intifada. *Armed Forces & Society*, 32, 63-79.
Journal + EJournal

שיעור 12. מוטיבציה ללחימה חלק ג': לכידות ומנהיגות

Moskos, C. C. (1975). The American combat soldier in Vietnam. *Journal of Social Issues*, 31, 25-37.
כתב עת בספריית מדעי החברה

שיעור 13. סיכום